

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

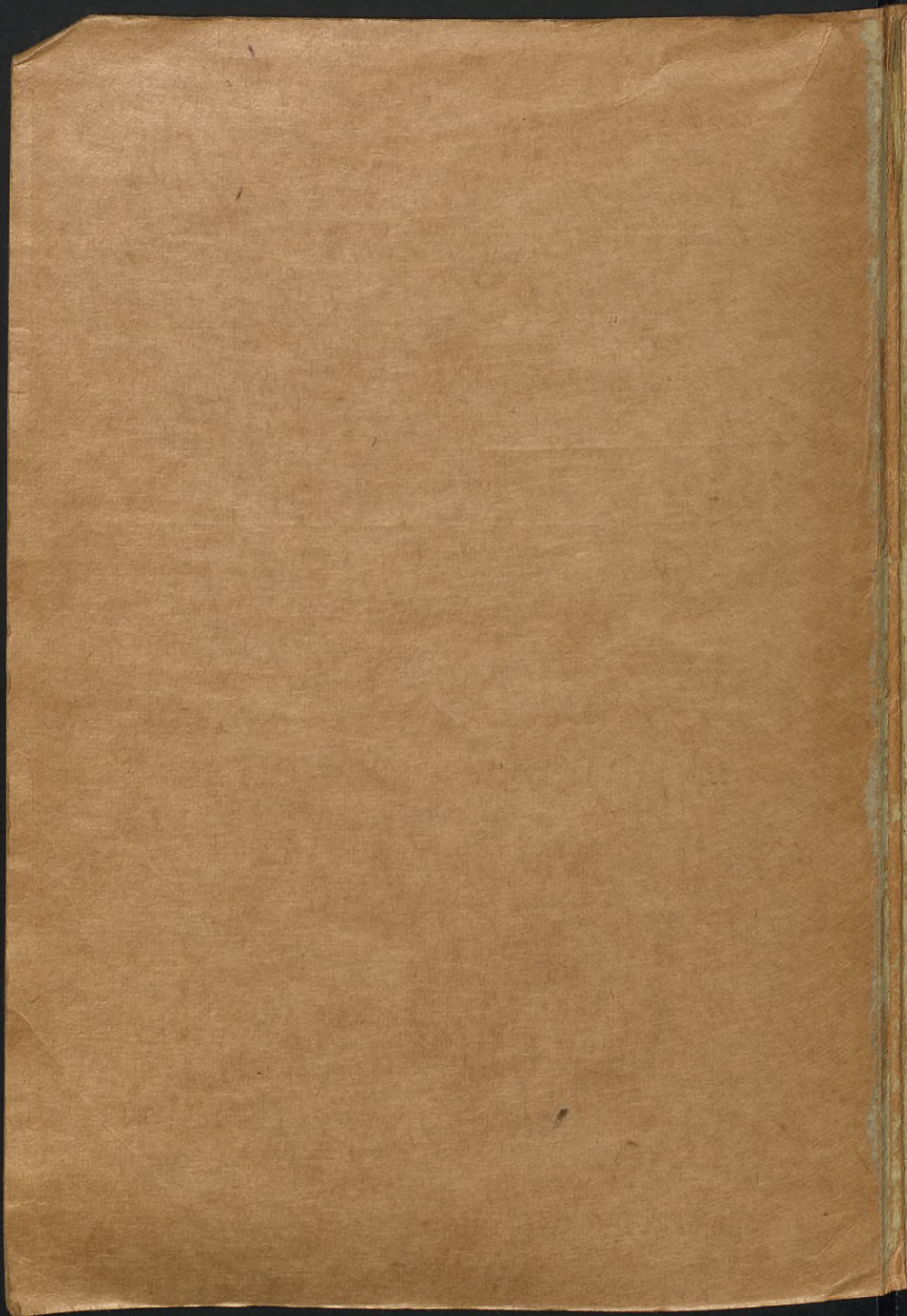
Orig. Litt.
54.

Bonderon, A.

Knäppar på Lyran

1875

Per Tellingren
Göteborg 1878

KNÄPPAR PÅ LYRAN

AF

"HÅTTUR".

Centralbiblioteket

RAR

Saml.

8:0

br

1

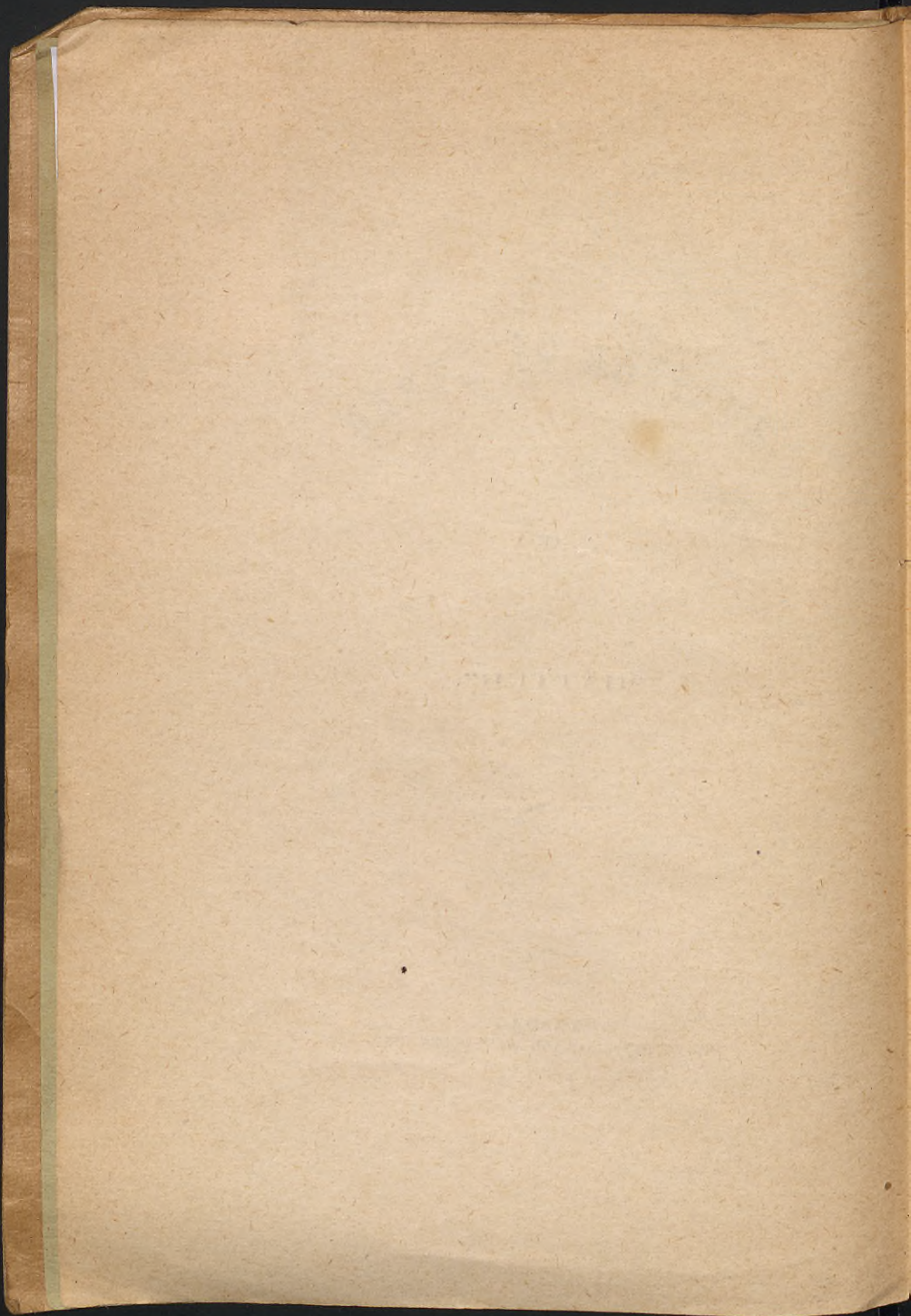
KNÄPPAR PÅ LYRAN

AF

"HÅTTUR".

—

GÖTEBORG,
TRYCKT HOS KINDVALL & LUNDBERG, 1873.

Innehåll:

Min Sång	Sid.	1.
Kärleken	2.
I mänskensnatten	3.
Minne och verklighet	5.
Du är mig alltid när	7.
Alma	8.
Gulsparfvens Majqvitter	10.
Blomman och Solstrålen	13.
Var nöjd	14.
Stjernans magt	15.
Vid borgruinen	18.
Spehmannen	19.
Knappmålen	22.
Knallen	25.
Smålandsdrängens visa	27.
Dansen	29.
Frieriet	31.
Kyssten	32.
Vid en dödsbädd	34.
Kappöpnigen vid Partiled	35.
Mjölnare-Pers gille (berättelse)	38.

Handwritten text, possibly a page number or title, is faintly visible in the center of the page.

Min Sång.

Vi sorlar bäcken, lossad ur isens band?
Hvi qvittrar fågeln, buren på vinge lätt?
Hvi sjunger vinden glada qväden,
Dausande öfver de klara vågor?

Ja, fråga bäcken, fågeln och vindens flägt;
De kunna gifva lösen till sången min.
Ett barn af stunden, enkel, konstlös
Tonar den fritt ifrån veka lyran.

Kärleken.

Förutan kärlek, ack, hvad vore lifvet!
 En vandring genom ofruktbara öknar,
 Der ingen källa läskar vandrarns tunga,
 Der ingen blomma tjusar vandrarns öga,
 Der ingen fogel smeker vandrarns öra,
 Der ingen palm sin skugga honom skänker,
 Der ingen fläkt hans heta tinning svalkar.
 Nej, törstig, af en ständig trånad drifven,
 I vild förtviflan, tvinande, förintad
 Blir vandraren i lifvet *utan* kärlek.

Med kärlek, hvilken outsäglich skilnad!
 En vandring blir det genom paradiset,
 Der friska källor läska vandrarns tunga,
 Der tusen blommor tjusa vandrarns öga,
 Der tusen foglar smeka vandrarns öra,
 Der palmens krona skugga honom skänker,
 Och vestanfläkten ljuft hans tinning svalkar.
 Uppfriskad och vid målet för sin sträfvan,
 I stilla glädje, blomstrande, lycksalig
 Blir vandraren i lifvet *följd* af kärlek.

I Månskensnatten.

När nattens vakt, den klara måne, sänder
 Sitt milda ljus uti min kammar in,
 Och natten tyst ikring sin axel vänder,
 Af ljufva känslor fylles svärmar'ns sinn';
 Det blir så vekt, det andas kärlek bara,
 Det blir så ömt som månans blick, den klara.

Då är min ande fri, jag fattar lyran,
 Som redan stod i vrån, se'n lång en tid.
 Då qväller fram en sång, helt fri från yran,
 Som stämplar dagens buller, dagens strid;
 Den blir så vek så mild som vestanfläkten,
 Sig själens bilder te i rätta drägten.

Då sjunger jag om Ätrans sköna stränder,
 Om bygden, der min barndomstid förföt,
 Om älskadt hem, till vänner, kära fränder,
 Som vårdade den lille i sitt sköt.
 Min hulda moders bild framför mitt öga
 Står ljus och klar som månan i det höga.

O moder! dig, som först jag älska lärde,
 Som till min dödsminut min kärlek har,
 Dig, som mig allt hvad godt och ädelt lärde
 Och gladdes åt den frukt, ditt säde bar,
 O moder! dig en tacksam son välsignar,
 De skön'sta tonerna åt dig han egnar.

Men vid din bild i öm och fast förening
 Jag ser en annan bild utaf en vän,
 En vän som du, i samma ädla mening,
 En huld gestalt, en ros i knoppning än;
 Behagen hvila på dess ljusa panna,
 Ur ögat blicka känslor rena, sanna.

Den bilden är mig kär: uti mitt hjerta,
 Den flyter sanman med min moders kär.
 För denna bild bortviker sorg och smärta,
 Och hopp och tröst den hulda återbär.
 Den står framför mig under dagens timma,
 Och klar den synes än i drömmens dimma.

Jag ville sjunga än, tills dagen tändes
 Och med sitt guld förgyller österns bryn:
 Men sångens gäfvu ej åt svärmar'n sändes
 I detta mått: det hägrar för hans syn
 Så sköna bilder, men att dem förklara
 Han har ej toner — han har känslor bara.

Minne och verklighet.

När qvällen kom med lugn och frid,
Och aftonsolen log så blid,
Och böljan dog vid insjöns rand,
Jag satt och drömde der ibland.

Hur' många bilder doko då
Ur minnets djup för mig att stå.
Långt rikare är minnets värld
Än verklighetens, mer ock värd.

I verkligheten intet rent,
Förtidigt allt, om ej för sent
För högt, för lågt, för stort, för smått,
Det aldrig synes riktigt godt.

I minnet allt är ljust och rent,
Allt i sin ordning, intet sent,
Och allt är, som det vara bör,
Allt ojemnt minnet jemnadtt gör.

Så tänkte jag, så sjöng jag ock.
Hur' skeft, hur orätt had' jag dock
Ej fattat verkligheten, jag,
Som kunde tänka så en dag.

Jag fick en vän, en vän så kär;
Och sen vid stranden satt jag der,
Med hennes hand uti min hand
Och hviskade dess namn ibland.

Och öga brann i öga då,
Och hjerta fick mot hjerta slå,
Och kyssar brunno varma der,
Och löften gäfvos vännen kär.

Allt från den stunden jag blef kär
En annan tanke ock jag när:
Att verkligheten ljuset är,
Och minnet blott dess stråle skär.

Du är mig alltid när.

Ser jag så ljuflig en blomma
Lyfta sin kalk på min stig,
Straxt uppå stunden då komma
Tankarne ljufva på dig.

Ser jag mot himmelen höga,
Ser mot det rena, det blå,
Straxt till ditt själfulla öga
Tankarne mina de gå.

Hör jag en svingande lärka
Qvittra om kärlek och vår,
Straxt jag då tycker mig märka,
Liflig inför mig du står.

Hör jag en kuttrande dufva
Hviska om ömhet och ro,
Straxt till din stämma, den ljufva,
Lyssna jag tycker mig då.

Uti allt skönt i naturen,
 Allt, som är rent för min själ,
 Fjerran ifrån dig ock buren,
 Är du mig nära likväl.

Alma.

Trött jag blef att sitta i min kammar,
 Tung var luften, tungt blef ock mitt sinne,
 Och jag tog min hatt och stälde stegen
 Ut i fria luften, för att njuta,
 Hvad en härlig sommarafton bjuder,
 Vid den flickas sida, som jag älskar.
 Mild i vester solen bjöd sitt afsked,
 Vinden aspens löf knappt nändes rista,
 Insjön silfrad låg som blank en spegel,
 Foglar sjöngo veka aftonhymner:
 Allt var lugnt och fridfullt i naturen.
 Äfven i mitt hjerta bodde friden.
 Lifvet log mot mina tjugo vårar,
 Och jag sjöng min egen lilla visa,
 Väntande som vanligt Almas gensvar.
 Men jag hörde ej de kära toner,
 Såg ej den sylfidiskt lätta gången,
 Huru väl ändock jag sökte lyssna,

Huru än jag spände ögats nerver.
 Blott i häcken näktergalen sände
 Ljuf en kärlekssång till lilla vännen,
 Hvilken från sin buske honom svarad'.
 Och till honom öm och kärlig smög sig.
 Då jag tänkte: grymma, grymma Alma!
 Hvarför så din älskling låta plågas,
 Hvarför ej till trogne vännen komma.
 Och med mulen panna och förbittrad
 Ned till stranden stälde jag min kosä,
 Der uti den gamla kära löfsal,
 Der vid Almas sida tidt jag sutit,
 Der vi nyss hvarandra trohet lofvat,
 Och med varma kyssar den beseglat,
 Der, jag tänkte, är den rätta platsen
 Att uppå den stygga kunna harmas.
 Och jag kom med harmen i mitt hjerta
 Öfver, som jag trodde, Almas glömska.
 Aftonsolens sista strålar lekte
 Gladt i löfvens täta, gröna flätverk.
 Men hvad ser jag på den gröna soffan!
 Ack, en bild så skön, så ljus, förklarad,
 Lutande sitt hufvud mot en trädstam
 Satt min ljufva blomma här och drömde
 Med de sköna ögonlocken slutna,
 Och ett leende ännu i sömnen
 Låg utöfver hennes ljusa anlet'.
 I sin hand hon höll en liten blomma,
 Hvilken hon helt visst bestämt åt vännen.

Men jag föll på knä: "Min hulda engel,
 Ljufva flicka, kan du mig förlåta
 För den bitterhet, mot dig jag hyste?
 Mätte himlen dig alltjemt bevara
 Lika ren och mild och full af oskuld,
 Som du synes nu inför mitt öga!"
 Huru tyst än dessa ord jag viskat,
 Hörde Alma välbekanta rösten,
 Och hon uppslog straxt sitt milda öga,
 Uti hvilket kärlek blott jag läste,
 Flög uti den trofast öppna famnen.
 Skön var qvällen förr'n jag fann min Alma,
 Himmelsk blef den vid min Almas sida.

Gulsparfvens Majqvitter.

Psitt! psitt!
 Isen borta.
 Dagar korta
 Icke mer.
 Ingen köld och hunger ingen.
 Med min visa
 Vill jag prisa
 Hvad jag ser.
 Solen späda knoppen
 Högt i piletoppen

Tvingat fram.
Sippan ler,
Himlen ser;
Hennes klara öga
Daggens tårar löga.
Aspen skakar neder
Röda fransar, breder
Dem på marken
Der i parken
Som ett purpurtäcke ut.
Björkens hvita stam
Myran har intagit.
Hennes fränder dragit
Äfven dit.
Hvilken svit!
Högt på grenen
Nu de gå,
Der de få
Dricka mærg i benen.
Äfven jag
Skall i dag
Musten dricka
Med min flicka.
Som jag har
Söt och rar,
Der i bäcken
Jemnte häcken
Glada
Bada,

Sedan sjunga,
 Gunga
 Lätt i enens topp,
 Fylda utaf mod och hopp.
 I vårt bo
 Stilla ro.
 Der i tufvan
 Kärleksgrufvan
 Är. Der skola
 Hon och jag
 Visor gnola
 Hvarje dag,
 Söfva ungar små,
 I det blå
 Föra dem,
 Sedan hem
 Under enen
 Nära renen
 Glada ila;
 Sjunga så vår aftonsång,
 Hvila under ljusa natten,
 Mer ej lång.

Blomman och Solstrålen.

Der stod en blomma så späd och vek
I morgonsol.
De milda strålar i yster lek
Små läppar kysste så friska.

Och blomman skönare blef hvar stund,
Af ömhet närd,
Allt mera fyllig dess purpurmun,
Af kärlekslågor den glödde.

Men middagssolen på fästet står
I all sin glans;
Alltmera glödande strålen går
Till lilla blomman på heden.

Fast strålen brände, dock blomman log
Så kärleksfullt;
Men utan ånger dess lif han tog,
Och vissnad står lilla blomman.

Var nöjd!

Om lifvets goda på din lott ej faller,
Om alla dina luftslott ramla ner,
Om nöden grymt framför dig ställt sitt galler,
Och utanför du mycket ljufligt ser,
Hvartill din lystnad kännes mäktigt böjd,
Se lugnt derpå och utan det var nöjd!

Om du i kampen för det sanna, rätta
Med otack lönas för din ädla strid,
Om oförtjent på dig de usle sätta
För verlden all sin uselhet; så lid
Förutan knot. Du skall dig känna höjd
Högt öfver allt förtal, om du är nöjd.

Om du i vänners krets din glädje söker,
Till vännen sätter all ditt hjertas tro,
Och vänskapskänslan i ditt bröst sig öker,
Och du dig fröjdar åt din funna ro;
Om då en Judaskyss bortsopar all din fröjd,
Förlåt då vännens brott, och du blir nöjd.

Om du på kärlek i dess rosengårdar
 I glad förväntan byggt ett ljufligt hopp,
 Och som en Vestas eld den flamman vårdar
 Och huldar om den under årens lopp,
 Om nu en giftig vind utsläcker lifvets fröjd,
 Var lugn ändock och lid och känn dig nöjd.

När så du luttrad är i lifvets strider,
 Och utan knot du ser mot himlen opp,
 Och du på lifvets väg mot målet skrider
 Och ändadt ser din tunga lefnadslopp,
 Och liemannen står med lian höjd,
 Då kan du säga: Herre jag är nöjd!

Stjernans magt.

Det var en qväll, en dyster hösteqväll,
 Och svarta moln sig öfver himlen sträckte,
 Och stormen bröts mot klippans nakna håll,
 Det röt så vildt som från ett afgrundsslägte,
 Och skogens sus blott hemska fasor väckte,
 Och regnets strömmar jordens yta täckte.

Och ingen stjerna sände ut sitt ljus,
 Det var så mörkt, så vildt uti naturen.

Och människan sig undstäck i sitt hus,
 Och rädda smögo kring de vilda djuren.
 Men djupt i skogen gick en ensam qvinna.
 Hon tycktes fröjd i nattens upprör finna.

Hon händern vred, en eld ur ögat bröt,
 Som stormens ilar, regn ej kunde släcka.
 Det var förtvifflans blix, som derur sköt,
 Förstånd åt vanvett handen tycktes räcka.
 Och barmen häfde sig i höga vågor,
 Den sjönk och höjde sig vid ögats lägor.

Hon talar med en vild, demonisk röst:
 Hvad strid, hvad mörker täcker icke jorden!
 Den storm, som rasar i naturens bröst,
 Är liten dock mot menskohjertats vorden;
 Den förre domnar af, frid blir omsider,
 Den andre växer blott och evigt qual kringsprider.

Jag var dock lugn och glad, ack, äfven jag!
 Men frestarn kom och stal min ro, min heder,
 Och hemsk och gräslig står för mig den dag,
 Från hvilken all min skam och sorg sig leder.
 Det fins en väg, blott en att skammen döda,
 Blott en att hämnas denna verlden snöda.

Så visst som ingen stjerna sänder ljus,
 Försoning från den höga himlen neder,

Så visst det finnes för min sorg ej ljus,
 Och intet till försoningen mig leder.
 Blott en försoning finnes — afgrundsglöden
 Blir mildare än detta lif i döden.

Hon kastade mot skyn en trotsig blick
 Och höll i handen dolken redan dragen.
 Men se! hvad ändring uti hennes skick!
 Hon vacklar som af åskans viggjar slagen.
 Ock ur den slappa handen vapnet glider,
 Ej trotset längre hennes drag förvrider.

Och tårar släcka ögats vilda brand,
 Och bönen stillar hennes bittra smärta.
 På knä mot himlen sträcker hon en hand,
 Den andra trycker hon emot sitt hjerta,
 Och snart hon uppstår mild och undergifven,
 Försoning vunnen är, och nåd är gifven.

Hvad var, som höll tillbaka hennes hand,
 Ren höjd att med ett mord det onda öka?
 Hvad var, som löste dessa tårars band
 Och gaf en bön att rätt försoning söka?
 Hvad var det väl, som bistra döden vände
 Till lif och ljus i mörka själen sände?

Jo, då hon vild mot himlen ögat slog
 Och trotsade försynen och försoning,

Det mörka molnet bort en flick just drog,
 En stjerna lyste klar från Gudens boning.
 Den stjernan födde hopp: Försonarns öga
 Det var, som mildt såg ned ifrån det höga.

Vid borgruinen.

Här höjde fordom väldige murar sig
 Med trotsig hjessa högt emot himlens rund,
 Och stolt från ointagligt fäste
 Blickade neder de höge tinnar.

Och tider kommo, orubbad borgen var,
 Och tider svunno, trotsig han stod ännu.
 Ett verk af snillet, menskokraften
 Gäckande syntes han tidens stormar.

Men grå blef muren, evige Gudens lag,
 Den magt, som bjuder tingen att böja sig,
 Förstörelsen mot borgen trädde.
 Rasande murar dess vink åtlodde.

Nu skädar vandrarn endast en mörk ruin.
 De stolte tinnar luta mot jorden sig,
 Och allt om död, förstöring talar,
 Tryckande vandrarens sinne neder.

Men höj din blick! Der fängelset dystert låg,
 Der smeker dufvan växande ungar små,
 Och solen milda strålar sänder
 Hän emot blomman i murens remnor.

Spelmannen.

Hej, lusteliga
 Nu vill jag vrida
 Skrufven och gnida
 Stråken så lätt!
 Hej, gladeliga
 Stampa och niga,
 Takten inviga
 Rätt på allt sätt!
 Hej lätt!
 Stampa och niga,
 Hej rätt!
 Takten inviga.
 Sjung falleralla!
 Spel rogar alla,
 Låtom oss tralla
 Hej ho!

Hej, så det låter!
 Varmer och våter
 Lill' vännen säter
 Dansar och ler.
 Hej, flicka lilla!
 Aldrig jag stilla
 Mera dig ser.

Hej ler!
 Varmer och våter,
 Hej ser!
 Lill' vännen säter.
 Sjung . . .

Hej, far i Gropen!
 Sitt ej så snopen,
 Glo ej på stopen
 Alltid så snedt!
 Rör nu på bena,
 Klang i hvar sena!
 Bjud gamla Lena,
 Hon dansar nätt!
 Hej snedt!
 Glo ej på stopen!
 Hej nätt!
 Upp far i Gropen!
 Sjung . . .

Vin uti glasen,
 Spel på kalasen,

Dunder i basen
 Alltid sig bör!
 Lif uti barmen,
 Styrka i armen,
 Fattning i harmen
 Allt ondt bortkör.
 Hej bör!
 Vin uti glasen,
 Hej kör!
 Dunder i basen!
 Sjung . . .

Glada som unga
 Vilja vi sjunga,
 Alls ingen tunga
 Trycker oss då.
 Och såsom gamla
 Gladt vi oss samla,
 Sjunga och skramla,
 Så't kan förslå.
 Hej då!
 Gladt vi oss samla,
 Hej slå,
 Sjunga och skramla.
 Sjung . . .

Stråken är nötter,
 Felan är stötter,
 Strängen är blötter.

Gör intet grand!
 Än kan jag spela,
 Om så skull' fela
 Qvinten och hela
 Strängar, på band.

Hej grand!

Än kan jag spela,
 Hej band!

Om så skull' fela.
 Sjung falleralla.
 Spel rogar alla,
 Låtom oss tralla.
 Hej ho!

Knappnålen.

När slätt ingen annan vill sjunga mitt pris,
 Så borde jag tiga: och inte på vis
 Det lyster mig sjunga till eget beröm,
 Och knappnålar tala väl knappt i en dröm:
 Men inte förthy och emedan
 Min knappnålsmun låter jag upp;
 Och inte det rörer mig sedan,
 Om någon det illa tar upp.

Så mången väl tänker, en nolla jag är.
 Kanske de ha rätt; ty mång nolla mig bär,
 Och hund efter herre så ofta man dömt,
 Att allt hvad som skiljer man rentaf förglömt.

Men inte förthy och emedan
 Jag håller mig styfver och rak,
 Och inte det rörer mig sedan,
 Om inte jag faller i smak.

Och tjocker om hufvudet är jag. Näväl,
 Det der är ju dygd vid min knappnålssjäl!
 Blott väl man är putsad och glänsar — ja då
 Må hufvudet vara så pundigt som två.

Och inte förthy och emedan
 Jag är ju så slipad och hal,
 Och intet det rörer mig sedan.
 Om knappen skull' anses för skral.

Och alla, båd' rika och arma, min nåd
 Behöfva och få, om de dertill ha råd,
 Och fast de mig akta så ringa som så,
 De kunna ej vara mig utan ändå.

Ja, inte förthy och emedan
 De alla behöfva mig de;
 Och inte det rörer mig sedan,
 Om de skulle stint på mig se.

Ibland får jag kyssa behagen så väl.
 Då bör du väl glädjas min knappnålssjäl!

Men om jag får platsen så fram eller bak,
Så tycker jag det göra lika stor sak.

Men inte förthy och emedan
Att hedras det passar mig nog
Fast inte det rör mig sedan,
Om blott man vid näsan mig drog.

Om någon mig kränker det ringaste, då
Puts, bjuder jag spetsen, det lite han på.
Och släkten mig hjälper, och större ej är
En styrka än denna vår knappenålshär.

Ja, inte förthy och emedan
Jag trotsar er alla så käckt
Och inte det rör mig sedan,
Om jag blifver böjd eller bräckt.

Så har jag besjungit mitt älskade jag.
Hur mången vill väl inte göra som jag!
Jag trodde mig spetsig, men inte jag var,
Och inte ett ryk för besväret jag har.

Men inte förthy och emedan
Det anses ju endast för flärd.
Och inte det rör mig sedan:
— Jag är ju en vittnen ej värd.

Knallen.

Me' påse lunka vi mella gåla,
 Me' tunnetappa' och snippaskåla,
 Me' rara tuger och fina band
 Och granna saker från alla land.

Me' sölkeduka' och små sjaletter.
 Me' stora sjalar och gull och gletter.
 Me' alla prutas de', de' förstås:
 Men alla luras ändå, gu'nä's!

Te' marten gånga vi alltid gerna;
 För denne likna vi ve' e' tjärna,
 Der smöret samlas ur grädda' hop,
 Och der man kommer högt upp i rop.

Vi kröka ryggen, när så oss lyster,
 Och bruka alnen, om någon knyster.
 Men helst vi handla me' fl'ekor små,
 Me' gummor också, kan I förstå.

Se't va' e' duk nu mi' lilla sköna?
 Den skulle pruda, när i de' gröna
 Hu' me' sin herle se' tar en sväng.
 En ska' ha någe' i dans och fläng.

Se mor, här har I e' vacker hätta,
 Och här ä' strumpor så rara, nätta.
 Så fin och sirlig I skulle bli'.
 Ja pröfva, pröfva, så får I si!

Och varor stryka, och pungen tjocknar,
 Och kända äm vi i' tjuge socknar.
 Och hvart vi komma, och hvart vi gå,
 Oss följer glädjen, kan I förstå.

Men motgång äfven vi få påkänna,
 När bankerutten slår öfveränna
 Båd' väran påse och martensbord.
 Men -- allt ska' stryka på denna jord!

Tuger = tyger, marten = marknad, herle = gosse, hätta = mössa,
 se't va' = skall det vara.

Smålandsdrängens visa.

Hej så dä' går!
 Slagelen slår
 Hurti't i logeplanka'.
 Agnar ä dam,
 Korn ske' dä' fram.
 Halmstråna ske' ja banka.

Glader ä kry
 Rätt som ett ny
 Lefver ja' mina dagar;
 Måndan ä gla',
 Lördan ä gla',
 Söndan ja' fin me' lagar.

Går i Guds hus,
 Köper me' snus
 Nere i handelsboa.
 Tösera små
 Glana ä stå,
 Tetta på me' ä koa.

Då har ja' rock,
 Den som ä' tjock,
 Då har ja nattekappa,
 Stöflar ja' har,
 Hatt som en karl,
 Då kan ja rektit klappa

Tösa så rar,
 Då ja la tar
 Kössana hala tjoget.
 Väl blir hu' onn,
 Men om a' stonn
 Kommer hu' int' ihåg'et.

Hej fallera!
 Snart ske' ja' ta
 Torpet ve' Rännebäcken.
 Hej trallala!
 Sen ske' ja ha
 Bröllop, å dä' på fläcken.

Qvällen ä' när;
 Krittra ja' ger
 Halm, löf å hö å vatten;
 Sen får ja' gå
 Hvila å få,
 Sofva så hala natten.

Drömmer också,
 Kan I förstå,

Gör ja' om lella Lotta.
 Hej fallera!
 Lustit ä bra
 Lefver ja' utan måtta.

Glana = bliga, koa = lyfta på hufvudet.

Dansen.

Majstänga stod så pyntad och rar,
 För hej funtelia funtelia dej!
 Spelmanen var en rungande karl,
 För hej funtelia dej!

Pojkar och jäntor sprätte och flög,
 För . . .
 Gubbar och gummor stodo i hög.
 För . . .

Gubben han börja' stampa och sno,
 Kärringa hans på smilbandet dro'.

Gubben han tar i kärringa fatt,
 Började sno och spjerna besatt.

Kärringa skrek, och gubben han sang,
Spelmannen spelte plingeli plang.

Gubben han dänger kärring i stång,
Stånga hon rök i backen, så lång.

Gubben han vred sin näsa ur led,
Kärringa slogs båd' lytter och sned.

Kärringa rök på gubben och slog;
"Der ska' du ha för polsken, du tog!"

Gubben han drog sin näsa i rätt;
För hej funtelia funtelia dej!
"Hin måtte dansa sådan en sprätt!
För hej funtelia dej!"

Frieriet.

Hvad är i nämndemansgården å färde!
 Hör, huru skatorna skratta och spå,
 Grisarne grymta förnumstigt, med värde
 Tuppärne ropa: "Hi hopp, låt det gå!"
 Hunden i bandet morrar och "glor",
 Häken är löser, helt säkert han tror.
 Hästarne, bundna vid gårdsporten fnysa,
 Stampå med stålskodda foten och slå,
 Huskattens ögon ur förstugan lysa.
 Hör hur' han kurrar! Kors, hvad står på!

Husch! hvad det ryker ur skorsten och brassas
 Inne i rymliga stugan. Hå, hå!
 Hvarför och hvemför är det, här stassas?
 Här måtte festas och dugtigt ändå.
 Flaskor på bordet med rosor så blå,
 Malade rara på sidorna, stå;
 Kaffkitteln puttrar på spiseln och kurrar,
 Gnistorna spraka och hoppa i kapp,
 Spinnräcken lustligen snurrar och fnurrar,
 Tråden förlänges i rödaste rapp.

Jo, det är Petter på Hultet, den rara
 Kyrkovårdssonen, som hitkommen är,
 Fria han vill till nämndemans Sara,
 Böneman fram hans ärende bär.
 Nämndeman jakar och Sara blir rö',
 Petter begäfvat och fästar sin mö,
 Gamla mor torkar sitt fuktiga öga,
 Signar dem båda, som ett skola bli.
 Nämndeman, böneman störa de föga:
 Begge de skåla, den ene slår i.

Kyssen.

Tösa lilla stod i gröten rörde
 Och sjöng så lusteliga: tra la la la la,
 Skräddar-Lasse uppå henne hörde,
 Smilade och sjöng: tiradelada.
 Rörde,
 Sjung hopp tra la la la la,
 Hörde,
 Sjung hopp tra la la la.
 Och flugan snurra' så högt i taket;
 Det var så lusteligt i stugan då.

Men Skräddar-Lasse steg till lilla Nilla
 Så lusteliga ned, så gladeliga fram;
 Och Nilla lilla grina inte illa,
 För Lasse granner var båd' bak och fram.

Och gröten puttra' och gröten stänkte
 Så lusteliga öfver bräddarne, kan tro!
 Men Lasse, visste han väl hvad han tänkte!
 Han talade om bo och ko och so.

Och tösa hansa skulle Nilla heta;
 Hon var så fin och nätt och täckeligan rar.
 Ja, efter sådan jänta fick man leta.
 Nu Lasse tag i grötavispen tar.

"Se, hör du Nilla lilla räck me' munnen!"
 "Jo, de' trodde du la, ville du la ha!"
 "Ville eller skulle — hit på stunden,
 Eller ska' ja' sjelfver kyssen ta."

Men Nilla tyckte, det var synd att neka,
 Och vips, så smälde det — i Lassa skalle till,
 Och gamlamora skrek: "Di' laja daka!
 Du grömme skräddarpält! Hvad ä't du vill?"

Neka,

För tari tari tari,

Däka,

För tari tari ta.

Och flugan snurrad' ej mer i taket,
 Det var så sorgeligt i stugan då.

Vid en dödsbädd.

Det var så tyst, så hemskt uti gemaket,
 Och lampans sken så olycksdigert glänste.
 Blott då och då en snyftning störde lugnet,
 En suck ur ett af jemmer pressadt hjerta.
 Der satt den sörjande, en ädel qvinna,
 Och ängestfull hon blicken hade fästad
 På den, som högst hon älskade på jorden.
 Vid hvarje qvidan från den sjuke vännen,
 Vid hvarje ryckning i hans stela lemmar
 Med ängest böjde hon sig ned och smekte
 Med lätta handen ömt sin älsklings lockar,
 Och strida hennes bittra tårar runno.
 Hvad qual! Den sjukes drag alltmer förvridas,
 Den grymma dödens köld hans leder fattar:
 En qvidan, så en suck — och det är slutadt.
 Der låg han död, som högst af allt hon älskat,
 Den kärleksrika qvinnan. Alltför häftig
 Var sorgen, och hon faller ned förintad
 Och sjunker stum till döde vännens sida.
 Då träder tyst en piga in i rummet:
 "Kors fröken! äck, hvad lönar så att sörja!
 I morgon skaffar jag en annan — Moppe".

Kapplöpningen vid Partilled.

Ja' for ifrå' hemmet me' smör, som I veten.
 I Göteborg sålde ja' hala den smeten,
 Men hvar uti staden än fälle ja' geck,
 Att hästa' skull' kappas blott höra ja' feck.

Ett brike der va' ä ett ynkelit väsen,
 För alla vell me' för å tetta på schäsen.
 Te' Partele bar de' me' stort å me' smått,
 Å jernvägen hade så hiskelit brådt.

Då tänkte ja' fälle: "ja' följer la me' san",
 Fast allri' i våra ja' sprang etter näsan.
 Ja' köpte me' kortlapp för dit å tebaks
 Å krop i en jernvagn så tilia dags.

De' pep å de' pusta' de' geck å de' keste,
 Å innan å bittersta grannet ja' vesste,
 Så va' ja' la framme. Ur vagnen ja' geck
 Å syn på kalaset der ute så feck.

Der sto' ja' å gapa; ja' allri så' maken,
 Ja' trodde, ja' drömde å inte va' vaken,
 På Vernamo märten ja' varet ändå,
 Men den emot detta vell ente förslå.

Å klutade stänger der stode i rader;
 Hor många der vore, de' vete vår fader.
 Å folket da körde, å folket da re,
 Men många, ja flare, der ginge breve'.

Ja' stälde me borta ve' stänget å glodde
 På ladan, der alle da fine se' snodde.
 Å kråken da ginge me' skräpukar på,
 Å täcken som rockar da hade också.

Men bäst hva' ja' sto' der, så kom der två herra'
 Å spurde, om ja tatt poletten. "Nä serra,
 Ja' allri har stolet." — "Gå undan dett nöt!"
 Den ane å herrana då te' me' röt.

"Tack vackert!" ja' sade å dro' me' tebaka;
 Men tänkte: "Du borde la knytnäfve smaka,
 Som ente lar hyggelit folk stå i fre',
 När ente da tala nån menneska te'.

Nu börja da skrälla me' puker, drommetter
 Å lurar å giger å bashorn, klanetter
 Å allt, hva' de' hater; de' pep, å de' skrek.
 Ja, allri' ja' hörde så unnerli' lek.

Å rätt hva' de' va', som ja tetta på röken,
 Så droge da täcken å pukar å öken,
 Å karlar der komme så konstia, så
 Att da vore galna, ja kunne förstå.

Den ane va' guler å farlia finer,
 Den andre va gröner å an gredeliner,

Å alla da floe på kampana opp
 Å började genast gå på i galopp

Men just som da flängde, så hölle da enne.
 Så sto' der an karl me' an klut på an penne,
 Å rätt som han svängde, så ringde de' te',
 Å krakana sprunge, så herre min je!

Å vesst som i Hallen Hin Häken va' ute.
 Fast karlana dugtit på ryggana sute,
 Så just som da kappades bäst uti sken,
 Den ane flo å å' slo' å sina ben.

Å folket da skreke, å folket da hurra,
 Å de', så de högt uti luftene surra.
 Ja, allri i våra så galet ja' så'.
 Att de' va' nåt rolit, ja' kan ej förstå.

Å alla vell' före, da krakana pinte
 Å flängde me' snärta, tess alla da skinte.
 Ja' ente förstår, da få bära se' åt
 På säddet att vis, när två länsmän sa på't.

Å detta de sir ja' ve' detta de står ja',
 För länsmannens näsa nu Brunte min slår ja',
 Om ja' skulle tycka, när ente han här
 För djurpineri velle göra besvär.

Brike = bråk, våra = världen, märten = marknad, skräpuk =
 mask. floe = flögo, Hallen = Halland, å = och, att, af.

Mjölhare-Pers gille.

Berättelse ur halländska folklifvet.

Den som följer Ljungån vesterut, räknadt från Ljungby kyrka, kommer efter en knapp timmas väg till Fällstorpsgårdarnes qvarnar. Dessa qvarnar, anlagda vid de fall, ån här bildar, voro vid tiden för vår berättelse ganska obetydliga. Detta oaktadt var dock den tull, de inbringade, nog stor att kunna göra deras egare temligen välmående. Egaren till den ena var en gammal ungskarl, en riktig "gubbstöt". Han visade sig tvär mot alla, till och med mot sina kunder och mot sin gamla huspiga, Lena, ehuru hon i nära tretio år med trohet och noggrannhet förestått hans hushåll. Hans namn var Per Nilsson, men detta hade han blott i kyrkolängderna; af den stora allmänheten kallades han helt enkelt Mjölhare-Per. Gubben visade sig tvär, sade vi, men oaktadt hans egenheter vände sig de flesta qvarnbesökande till honom för att få malet; i qvarnen var han nemligen en riktig "dunderkarl", malde hafre så att mjölet blef som det finaste "siktemjöl", skalade gryn så trinda som ärter samt utförde allt "pront" och "rejält"; äfven hade han den hos mjölhare oskattbara förjensten, att han var ärlig.

Gamla Lena var alltid undfallande mot Per; hans vilja var hennes lag.

Af gårdsbruket gjorde Per liten sak. Visserligen höll han dräng och piga för att sköta hemmanet, men det fick gå som det ville; "för", sade han, "hö ger vår herre på jorden Mjölhare-Pers hjälp förutan, och kornvara ger qvarnen". Och hö gaf vår Herre så rundligt, att Per på sitt fjerdings-hemman födde 5 kor och en häst samt en mängd får, och qvarnen svek ej heller med kornvara.

Folk påstod till och med, att Mjölhare-Per blifvit svåra rik vid qvarnen, oaktadt han till att börja med varit blott fattig dräng, och hans gamle gode, ja kanske bäste vän, Skräddare-Jöns, glunkade om, att Per hade ett helt skrin "proppande fullt med sølfpengar och sättlar förutom en omåtta med reverser, krevinser och annat tocke der". Dessutom kunde hvar och en blifva förvissad om, att gubben hade, hvad endast rikt folk plär hålla sig med, när han "öppnade det lilla blåmalade väggskåpet, ty der skinte sølfbägare och tumlare så grannt emot'en, så en kunde inte se sig mått på dem". Men få kunde säga sig hafva druckit ur dem, ty jemte bränvinsflaskan, som hade sin plats i samma skåp, stod ett litet "pölsehörn", hvilket alltid begagnades i hvardagslag. Ingen kunde erinra sig, att Mjölhare-Per någonsin gjort gille, men väl funnos de, som kommo ikåg, att han varit med på några sådana.

Många voro nog elaka att härföre beskylla honom för snålhet. Bastöl och slotteröl höll han väl en gång om året, men det gjorde han ju till sin egen fromma, så därför behöfde man ej krusa.

Nu slog han också hela bylaget med förundran, då han en vacker dag bjöd sina grannar till sig, och det på sjelfva Olsmessedagen, då det vanligtvis plär vara "utätet" i stugorna. Gamla Lena trodde knappast sina öron, då han bad henne rusta och bulla allt hvad hon förmådde, för att ta emot främmaden. Hon började gråta, hon trodde bestämdt, att husbonden var "fejer", ty aldrig hade hon trott, att Per skulle spöka med gille, förr än efter sin död. Nu var dock så beslutet, och Lena ville gerna göra allt, som stod i hennes förmåga för att få gillet så rart som möjligt. Ingenting fattades härtill, ty lifsförnödenheter funnos i öfverflöd. En calf slagrades, porsöl brygdes, "grantabröd" och bullar bakades. Sötost och brynost glömdes ej heller.

Gillesdagen var inne. Stugan var pyntad på bästa vis. I den hvitlimmade spiseln lyste ur en stor tennkanna en väldig qvast af blommor och löf. Talrickarne och faten i den stora hyllan stodo så blanka och prälände. "Bona-derna" voro upphängda på väggarne. Lena var öfverallt, hon flög värre än ett torrt skinn i bläsväder: än rustade hon ute i köket, hvarest det puttrade och brassade, så att det stod härliga till, än ordnade hon en talrick i hyllan

eller en bänk i stugan. Men under alla tillredelserna suckade hon dock jemt, "för det stod aldrig rätt till med husbonden". Denna tanke syntes likväl ej befogad, alldenstund Per i dag som förut i så många år oafbrutet och med gladt sinne sysslade i qvarnen. Lena förestälde honom, att han borde taga sig ledighet; men Per kunde ej finna, hvarför han behöfde vara stilla före middagstiden; det vore ju en ren misshushållning med den rara tiden att tvätta mjölet ur synen och ta på sig helgdagströjan före klockan tu på en söcken dag.

Men tiden gick i kapp med qvarnhjulet, och snart ropade Lena åter ifrån köksdörren, att nu måste husbonden "pront" göra sig i ordning, för Hinstu-Nils hade allt fått på sig helgdagskläderna och mor Olena titta ut genom farstudörren tidt och tätt och var så fin och "döl", så det var "omöjligt".

Omsider lyckades det Lena att få Mjöl-nare-Per ur qvarnen, och snart syntes ej mer af mjöl-naren, men Per stod der nyrakad och skinande, iklädd sin gröna vadmalströja och med sjöskumpipan i munnen, färdig att emottaga, vore det så "sjelfvaste kongen".

Bränvinsflaskan sattes på bordet, en tumlare på hvarje sida om denna, sölfstopet fylles med skummande porsöl. Den stora enstånkan stod ett stycke derifrån, äfven den fylld med jäsande öl. Vid ena ändan af bordet var uppstaplade en hög

"gervinsk" bladtobak jemte elddon. Pipor hade gubbarne med sig, om de önskade röka.

Snart började gästerna anlända. Per välkomnade dem på farstubron, och alla, sväväl gubbar som gummor, undfågnades under mycket krus med öl och en "välkomma" ur silfvertumlarne.

"Jäden anamma den Påarn, han e' en kärakär, när han vill!" hviskade "Hinstu-Nils" till sin granne, fjerdingssmannen i Storgärde, der han satt på "farsätet" framme vid klockan.

"Jaa!" bekräftade fjerdingssmannen, "men så har han råd te't, han som hvarken har käring eller glottar å dra te."

"Men något måtte de' va' me honom efter han kunde få sig te' å göra gille, gille på sjelfvaste Olsmesseda'n; antingen har han gått og fått giftastankar, eller så e' han då fejer", fortsatte Nils.

"Jaa, något e' de ta' me' dalen, try og femti år og så först ställa te' gille", svarade fjerdingssmannen helt förnumstigt.

"Ja' skulle ha sinne te' å fråga'n, om han inte velle ha min Hellena, ifall de' e' gefastankar, som spöga i skallen på honom, för då finge han, attan ta mig, däga, som står i mantal; og de' vore roligt, om en kunde göra honom te' riktig människa; de' blir han då, sjuttan i meg, inte så länge han går....."

Nils' tal afbröts derigenom att dörren öppnades, och in trädde med stor kruserlighet Skräddare-Jöns i egen hög person. Jöns pratade och

krusade för hvarje steg, han tog, och det åtgick sina modiga tio minuter, innan han tömt den iskänkta "välkomman".

"De' va' roligt, du hetta vägen Jöns!" välkomnade Per.

"Tusende sino hundrade margfaldigade tackar som hedra meg med din bjudning. Här har du meg med hull og hår, färdig å sy, om det så vore din brudgummerock med skört og krave, stofferad og finurlig", tackade Jöns.

Jöns helsade och tackade laget rundt, och glädje och gamman vardt i stugan. Skräddaren hade nu som alltid mycket smått och godt att berätta. Så hade han bland annat Herrmangårds hund bitit svansen af en sugga på Lyngen, Brita i Thorsgårde slagit sönder två "spingspångande" nya hvitangrötsfat, Elsa i Betet botat en gris för "fallandesot" och så vidare i oändlighet. Alla lyssnade uppmärksamt till Jöns tal, gummorna isynnerhet, och mer än en af de senare beklagade, och beskärnade sig öfver den stackars Brita i Thorsgårde.

Under det Jöns talade började Lena rusta i ordning för middagen. På det stora ekbordet breddes en duk och talrickar framsattes. Alnslånga brödiskifvor med tjocklek i förhållande derefter lades vid hvarje talrick. "Bordhajren" — den store osten — och ett väldigt smörslag sattes midt på bordet. Så kommo "sömansfaten", fyllda af den yppersta

soppa, och köttfaten, på hvilka kokt förlår och fläsk trängdes om utrymmet.

"Djåkeln anfläska meg blir inte detta härsinga gille te' gagns!" hviskade hinstufar till sin granne, under det han, alltjemt sneglände på de framsatta rätterna, slickade sig om munnen.

Nu manade värden gästerna att taga plats och ändtligen efter ett långt, långt krusande och släpande voro alla komna till bords. Måltiden började, man åt så att det var lust och glädje derät. Bränvin och öl runno rikligen.

Men allting har ett slut och så hade äfven denna måltid. Omedelbart efter bordsbönen uppsteg Per och harskade sig ett par gånger. Alla blefvo uppmärksamma, ty de förstodo, att det var något af vigt, som skulle fram.

"Hm, hm", började Per; han hade svårt att finna, huru han skulle börja -- "hm, de' e' så... Ja, de' e't! Jo, de' e' så, att jag tycker, att de' e' kjeligt"....

"Kors, hva' e' de'!" utropade hinstumor Olena.

"Jaha, de' e' kjeligt å va' så här"....

"Hva' e' de' du sier? frågade" alla på en gång.

"å va' så här ensam"....

"Vi e'm ju många, tycker ja", inföll hinstumor.

"Topp!" ropade hinstufar, "nu förstär ja' krågesången! Nu ska' Hellena fram!"

Per lät ej störa sig af alla dessa afbrott i talet utan fortsatte godmodigt, när det blef tyst, "ensam i verlden"....

"Ja' trodde la ja', att Päär va' blen lide veliger", hviskade en gumma till hinstumor Olena, "nu sier han ju, att han e' ensam, og så em ju vi så många bara här i stugan. Herre Jesses!"...

"ensam i verlden, udan å ha' en käring"....

"De' har han ju seg sjelf å skylla" hviskades det på flera håll.

"en käring og små glottar, som pyssla om en på gamla dar og som en finge skraba te"...

"Nu ska' Hellena fram", tänkte Hinstu-Nils, "men vänta lide, han glor så stinnt på meg, så han kan gerna få sia't sjelf".

"og derfor har jag tänkt på Lena"....

"Djäkelen anamma!" ropade hinstufar så högt han orkade, af förargelse gulgrön i synen, och förde båda händerna upp i hufvudet för att hämnas på de glesa hårtestarne, "att ja' inte bo honom te' Hellena, innan han kom så långt". Fjerdingsmannen plirade så illmarigt åt Nils och skratade i mjugg åt hans misslyckade plan.

"Kors i alla dar!" ropade flera kärringar på en gång.

"för hun har vatt så trogen och snäll i alle desse många åren", fortsatte Per.

"Jaha, Lena kom hit! Vell du ha' me' te gubbe?"

Lena hade under hela tiden, Per talade, stått orörlig, stödjande sig emot köksdörren. När han slutat, brast hon i gråt. Men Per skyndade fram till henne, fattade hennes hand, som hon fört upp

till ögonen för att med förklädet aftorka de fram-brytande tårarne, och frågade åter en gång om hon ville ha honom. Ett knappt hörbart "ja" blef svaret på hans fråga, och nu var giftermålet be-ramadt. Gästerna lyckönskade dem.

Nu harskade sig Skraddare-Jöns, och alla tystnade för att lyssna till hans tal.

"Hedersvän", började han, "aldrig hade ja' trott, att ja' så i rö'a rippet skulle få göra din brudgummerock. Den ska' bli så sirateligan og finurligan, så att kongen ska' allri' hatt magen, og der ska bli mer rynker på skörten än te' og me' på länsmannens parratrock; og min gamle fiol ska' låta på ditt bröllop, så att morerna sko' snurra i polsken värre än bremsar ikring ett kjesande kräk. Jaha Päär, lycka te' giftet! katten i mig de' e' många, som få en sådan mor, som du får."

Jöns slutade sitt tal och bugade sig. Per tackade honom och tryckte hans hand. Alla voro förtjusta i det granna talet.

"Den Jönsen, han e' då en mästare!" hördes det från flera håll. Jöns krämade sig och var storliga förnöjd.

Endast hinstufar Nils tyckte ej riktigt om hvarken Per, Jöns eller talet, han var fnurrig en lång stund, men snart bortjagade den allmänna glädjen i förening med en och annan tår ur tum-larne och ölkannan molnen från hans panna och förargelsen öfver felslagna förhoppningar ur hjertat, och han ordade nu vidt och bredt om, hurudant

bra hjonelag Per och Lena skulle bli. Per talade om bröllopet och inbjöd samtliga gästerna till det samma.

Gillet räckte till sent på natten.

Vid qvällsvarden vankade det både hvitangröt och sötost, hvilka begge rätter Halländingen skattar högst af alla.

Sent omsider togo gästerna afsked och begäfv sig efter "många, många tackar" till sina hem.

Man gick till hvila i gilleshuset. Per somnade lika lätt som vanligt, liksom ingenting märkligt tilldragit sig; ej så Lena, hon tänkte mycket den natten. Nu hade hennes ljufva ungdomsdröm gått i fullbordan. Hon hade nemligen alltifrån ungdomen älskat Per, men nöjd att blott få vara i hans närhet, att få uppoffra sina krafter och sin sträfvan i hans tjänst, var hon för grannlaga att ens med en ande tillkännagifva sin djupa kärlek. Nu gret hon glädjetårar och tackade innerligt den Högste för Hans stora godhet. Men sömnens hulda engel slöt omsider äfven hennes ögonlock.

Med gillet slut borde visserligen berättelsen om Mjölhare-Pers gille vara afslutad; men vi vilja dock något uttänja den.

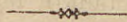
Grannarne och Lena hade ej så orätt, då de trodde, att Per var „fejer”. Morgonen kom; men Per, som alltid brukade vara först uppe, sof ännu långt sedan husets folk voro på benen. Lena ville ej väcka honom; ty, tänkte hon, han bortsofver aldrig sin dag, och derföre må han gerna hvila när

han kan och behöfver det. Men middagen kom, och nu började man blifva orolig öfver Per. Lena kunde ej längre vara i ovisshet, hon började frukta det värsta. Tyst gick hon fram till hans säng och sköt undan sparrlakanen. Der låg Per, som om han sof, men det blåbleka ansigtet och de halföppna, brustna ögonen talade om, att det var dödens djupa sömn, som fallit öfver honom. Ett slaganfall hade dödat honom under natten. Lena måste vid denna upptäckt fatta hårdare tag i sängkanten för att ej falla till golfvvet. Längre stod hon så orörlig, själf en bild af dödén, men till slut gaf hennes smärta sig luft i en ström af tårar. Lättad häraf, knäppte hon samman händerna och bad en varm bön för den älskades själ.

Vi förbigå, hvad som närmast följde; alltnog, gästerna, som blifvit bjudna till Mjölhare-Pers bröllop, kommo i stället till hans begrafning.

Många sörjde den afidne derföre, att de förlorat en redlig granne och en präktig mjölhare; men de, som djupast och allvarligast saknade Per och helgade hans minne, voro hans trolofvade, Lena, och hans gamle vän, Skräddare-Jöns. Hinstu-Nils sörjde, äfven han, sin hederlige granne. Vid begrafningen hviskade han till sin vän, fjerdingmannen:

"De' va' ändå väl, att ja' inte slo' fram Hellena på gillet, för då hade hun nu fått stor sorg, stackars däga!"

興

興

興

興

